

แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

The Guidelines to Develop the Good Governance Management of School under Sakaeo Provincial Vocational Education Office

อุรารัตน์ มอญขาม¹, กษมา ชนะวงศ์², สัจจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์³

^{1,2,3}วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Urarat Mornkham¹, Kasama Chanawongse², Sujitra Arampongpan³

^{1,2,3}College of Asian Scholars, Khon Kaen, Thailand

✉: ¹Urarat.morn@gmail.com
(Author Corresponding Email)

Received: 22 April 2025; Revised: 27 April 2025; Accepted: 29 April 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ววิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู พนักงานราชการครู เจ้าหน้าที่ธุรการ จำนวน 149 คน จากการเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยสุ่ม และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว สรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ สภาพปัจจุบันการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้วโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.43$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.32$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.31$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.27$) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.15$) และด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้วโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ “มากที่สุด” เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.87$) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.81$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.81$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.78$)

ด้านหลักความรับผิดชอบ($\bar{X} = 4.79$) และด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.75$) ตามลำดับ การประเมินความต้องการจำเป็น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.154$) รองลงมาด้านหลักความโปร่งใส มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.124$) ด้านหลักคุณธรรม ($PNI_{modified} = 0.124$) ด้านหลักนิติธรรม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.116$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น คือ ($PNI_{modified} = 0.112$) และด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น คือ ($PNI_{modified} = 0.109$) ตามลำดับ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว ทั้งหมด 6 ด้านจำนวน 18 แนวทาง ความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และเรียงเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยในแต่ละด้านโดยพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) 3 ลำดับแรก เพื่อนำไปเป็นร่างแนวทางในการนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา, จังหวัดสระแก้ว

Abstract

The research aimed to 1) study the current status, desired status and necessity of good governance management of educational institutions under the Office of Vocational Education, Sa Kaeo Province and 2) study the guidelines for developing good governance management of educational institutions under the Office of Vocational Education, Sa Kaeo Province. This research is mixed-method research. The sample group is 149 educational institution administrators, civil servant teachers, civil servant teachers, and administrative officers from the comparison of Krejci and Morgan tables by random sampling and simple random sampling. The research instruments are a 5-level rating scale questionnaire, a semi-structured interview form, and an appropriateness and feasibility assessment form. The statistics used for data analysis are percentage, mean, standard deviation, the Priority of Needs Index ($PNI_{modified}$), and content analysis. 1) study the current status, desired status and necessity of good governance management of educational institutions under the Office of Vocational Education, Sa Kaeo Province The research results found that: from the study of the development guidelines for good governance management of educational institutions under the Office of the Vocational Education of Sa Kaeo Province, the results were summarized according to the objectives as follows: The current state of good governance management of educational institutions under the Office of the Vocational Education of Sa Kaeo Province is at a high level overall ($\bar{x} = 4.30$). When considering each aspect, it was found that all aspects were at a “high” level. The average values from highest to lowest are as follows: the principle of value ($\bar{x} = 4.43$), the principle of transparency ($\bar{x} = 4.32$), the principle of morality ($\bar{x} = 4.31$), the principle of participation ($\bar{x} = 4.27$), the principle of the rule of law ($\bar{x} = 4.15$), and the principle of responsibility ($\bar{x} = 4.24$), respectively. The desirable conditions of good

governance administration of educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission of Sa Kaeo Province were at the highest level overall ($\bar{x} = 4.79$). When considering each aspect, it was found that all aspects were at the “highest” level. The average values from highest to lowest were as follows: the principle of value ($\bar{x} = 4.87$), the rule of law ($\bar{x} = 4.81$), the principle of morality ($\bar{x} = 4.81$), the principle of transparency ($\bar{x} = 4.78$), the principle of responsibility ($\bar{x} = 4.79$), and the principle of participation ($\bar{x} = 4.75$), respectively. Assessment of the needs of the good governance administration of educational institutions under the Office of Vocational Education, Sa Kaeo Province, ranked the needs from most to least. It was found that the responsibility aspect had the highest need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.154$), followed by the transparency aspect with the need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.124$), morality aspect ($PNI_{\text{modified}} = 0.124$), rule of law aspect with the need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.116$), participation aspect with the need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.112$), and value for money aspect with the need index ($PNI_{\text{modified}} = 0.109$), respectively. 2) Study the development guidelines for good governance of educational institutions under the Office of the Vocational Education, Sa Kaeo Province, in 6 areas, totaling 18 guidelines. The appropriateness for use is as follows: Responsibility, Transparency, Morality, Rule of Law, Participation, Value for money, and rank the needs from most to least in each area by considering the first 3 values of the Needs Index (PNI_{modified}) to be used as a draft guideline for creating an interview form to be used in interviewing qualified persons, as follows: Responsibility, Transparency, Morality, to be a guideline for the development of educational institution administration according to the principles of good governance of educational institutions under the Office of the Vocational Education, Sa Kaeo Province, overall at the “most” level.

Keywords: Principles of Good Governance, Vocational Education Office, Sakaeo Province

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้วางรากฐานของธรรมาภิบาลโดยมี หลักการสำคัญ ได้แก่ การสร้างความโปร่งใสในการบริหารประเทศ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกกระบวนการ ตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ไปจนถึงร่วม ตรวจสอบอย่างกว้างขวางและครอบคลุมในทุกระดับ จะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมายและสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง รวมถึง มาตรา 76 ได้กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนรวม ตลอดทั้งพัฒนา

เจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2574) ได้กำหนดเป้าหมายความมั่นคง ได้แก่ การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครอบครัวและปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตยมีสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็ง เป็นศูนย์กลางและที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน ระบบการเมืองมีความมั่นคง ซึ่งถือเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรม และความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การ ความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยุทธศาสตร์การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและ นวัตกรรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่าง ประเทศเพื่อการพัฒนา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) หรือหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทา ป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติที่อาจจะมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมือซึ่งกันเป็นคุณลักษณะสำคัญของความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับกระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งทำให้สถานการณ์ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารของรัฐ ในทุกภูมิภาคของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนและสร้างความพร้อมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา (ราชกิจจานุเบกษา, 2542)

นโยบายของภาครัฐในปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและ ประพฤติมิชอบภาครัฐอย่างจริงจัง โดยยึดหลักความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลโดยเสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของ

หน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างจริงจัง ตลอดจนสนับสนุนการสร้างค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ความเสมอภาคเท่าเทียมกันและความถูกต้องชอบธรรมและแนวทางที่จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาในระยะยาว คือการปลูกฝังค่านิยม และจิตสำนึกที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557)

ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดคือผู้บริหาร ซึ่งนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการจัดระบบบริหารทั้งในงานวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือ

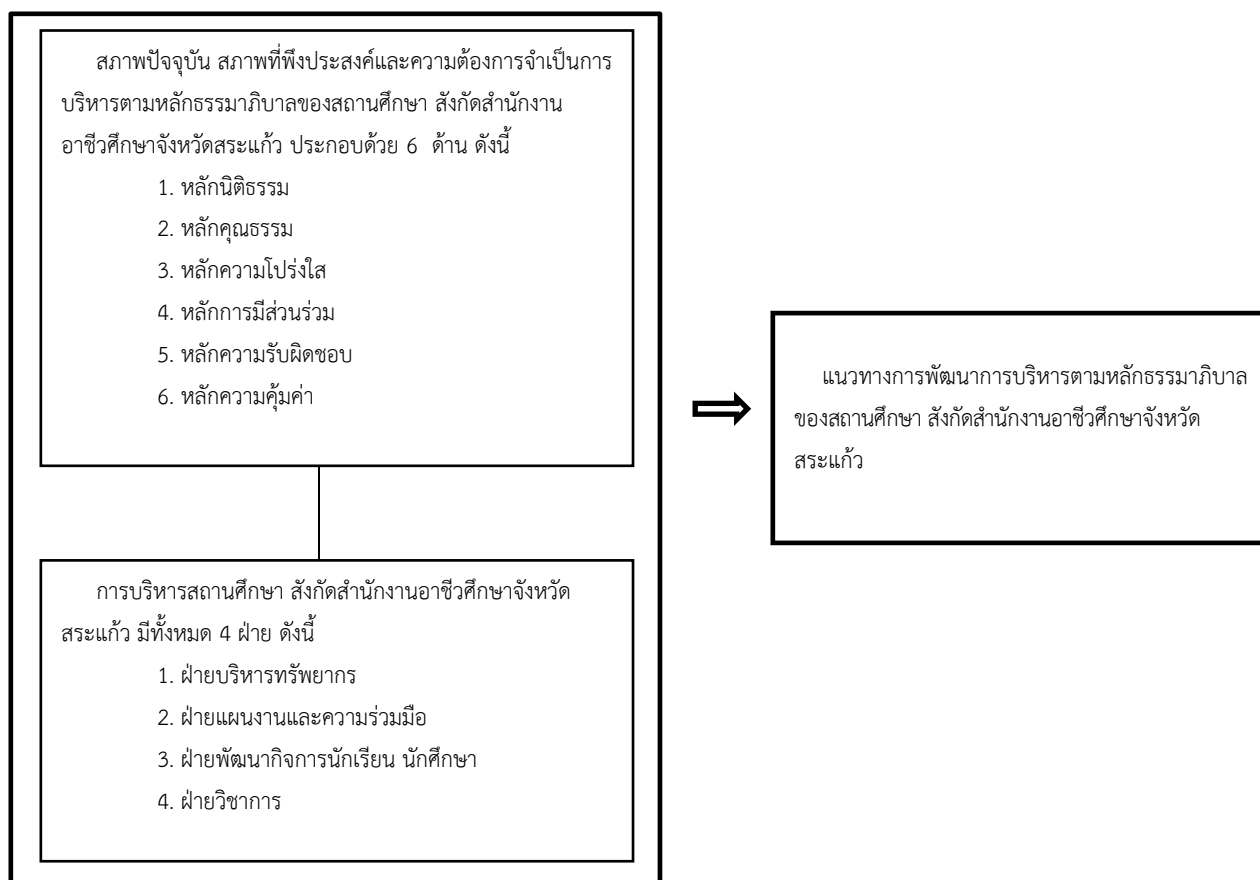
ธรรมาภิบาลที่ยึดหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์และนโยบายสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความสามารถในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการบริหารที่จะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจสั่งการ ซึ่งเป็นเครื่องชี้หรือกำหนดทิศทางในการทำงานของบุคลากรในการทำงาน ดังนั้นการตัดสินใจใดๆ ย่อมมีผลกระทบต่อหน่วยงานซึ่งอาจทำให้เกิดประสิทธิภาพหรือเกิดความล้มเหลวในหน่วยงานได้ หลักธรรมาภิบาล หรือ Good governance จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อเป็นหลักประกันว่า ในองค์กรไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงไม่ด้อยประสิทธิภาพ (เกษม วัฒนชัย, 2546)

สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรมและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของสมาชิกในสังคมให้สามารถติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและปฏิบัติตนให้มีคุณค่าแก่สังคม ช่วยอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในสังคมได้พัฒนาบุคลิกภาพ มีกิริยามารยาท จริยธรรม คุณธรรม เคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งยังส่งเสริมหน้าที่การงาน ให้แก่บุคคลได้เรียนรู้ในอาชีพที่เหมาะสมซึ่งจะนำไปสู่การเลื่อนขั้นทางสังคม การที่สมาชิกในสังคม จะเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อส่วนรวม ได้รับตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้น มีเกียรติและได้รับการยกย่องขึ้นอยู่กับ การเอาใจใส่อย่างจริงจังของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบ ควบคุม กำกับ ดูแลการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องปฏิบัติงานใกล้ชิดกับครูผู้สอนและนักเรียนมากที่สุด คุณภาพของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ (ปรีชญา เวสารัชช์, 2554)

สถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาถือเป็นองค์กรพื้นฐานที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา นอกจากจะมีภารกิจและนโยบายด้านการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ โดยมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานแล้ว ยังมีหน้าที่ยกระดับความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ โดยใช้การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้าน

อาชีวศึกษา การประเมินด้านมาตรฐานวิชาชีพและการประเมินระดับห้องเรียน สร้างเสริมทักษะอาชีพใน
อนาคตด้วยกิจกรรมองค์การวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม วิถีประชาธิปไตย ความมีวินัย เสริมสร้าง
ทักษะชีวิต ความสามารถด้านนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การเป็นผู้ประกอบการ การพัฒนาทักษะการคิดบน
พื้นฐานสมรรถนะด้านเทคโนโลยี เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม และความคิดสร้างสรรค์บนความประหยัด
รวมทั้งการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมและการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
, 2557) สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้
สถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพเป็นไปตามนโยบายของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
อาชีวศึกษา ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้ช่วยในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว จึงมีความ
สนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้าน
หลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ใช้เป็น
ข้อมูลแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานใน สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว ทำ
ให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการ
อาชีวศึกษาโดยรวมต่อไปดังแผนภาพที่ 1

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

3. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ตามขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์ให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่ว่าด้วยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และครูผู้สอน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว แต่ละขั้นตอนของการวิจัย มีรายละเอียดในการดำเนินการตามลำดับ

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้วในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}(I-D)D$	ลำดับความต้อกาจำเป็น
1) หลักนิติธรรม	4.26	0.66	มาก	4.81	0.43	มากที่สุด	0.116	4
2) หลักความโปร่งใส	4.32	0.54	มาก	4.78	0.43	มาก	0.124	2
3) หลักการมีส่วนร่วม	4.27	0.63	มาก	4.75	0.50	มากที่สุด	0.112	6
4) หลักความรับผิดชอบ	4.24	0.60	มาก	4.77	0.42	มากที่สุด	0.154	1
5) หลักคุณธรรม	4.31	0.57	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด	0.124	3
6) หลักความคุ้มค่า	4.43	0.63	มาก	4.86	0.43	มากที่สุด	0.112	5
เฉลี่ยรวม	4.30	0.60	มาก	4.79	0.43	มากที่สุด	0.123	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้วโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.43$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.32$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.31$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.27$) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.15$) และด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอยลดา แสนนา และคณะ (2567)

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้วโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ “มากที่สุด” เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.87$) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.81$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.81$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.78$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.79$) และด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.75$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรนา พันธุ์ทรัพย์ และสาธิต ทรัพย์รวงทอง (2563)

การประเมินความต้องการจำเป็น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้วเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.154$) รองลงมาด้านหลักความโปร่งใส มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.124$) ด้านหลักคุณธรรม ($PNI_{modified} = 0.124$) ด้านหลักนิติธรรม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.116$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น คือ ($PNI_{modified} = 0.112$) และด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น คือ ($PNI_{modified} = 0.109$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดประวิทย์ วรธมโม (2564)

ผลการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด

สระแก้ว โดยสรุปลำดับความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมรายด้านโดยพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และเรียงเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยในแต่ละด้านโดยพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) 3 ลำดับแรก เพื่อนำไปเป็นร่างแนวทางในการนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป ดังนี้

1. ด้านหลักความรับผิดชอบ
 - 1.1 วิทยาลัยจัดให้มีการบริการชุมชน อำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่จัดกิจกรรมของชุมชน
 - 1.2 วิทยาลัยมอบหมายให้บุคลากรจัดทำเอกสารธุรการขึ้นในการประเมินผลการเรียน
 - 1.3 วิทยาลัยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละหนของบุคลากรในวิทยาลัยอย่างชัดเจน
2. ด้านหลักความโปร่งใส
 - 2.1 วิทยาลัยจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีการชี้แจงงบประมาณให้ที่ประชุมทราบ
 - 2.2 วิทยาลัยจัดทำรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาในรอบปีการศึกษาต่อสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว
 - 2.3 วิทยาลัยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในวิทยาลัยให้กับชุมชน
3. ด้านหลักคุณธรรม
 - 3.1 วิทยาลัยจัดโครงการพัฒนาจริยธรรมของบุคลากร
 - 3.2 วิทยาลัยส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร
 - 3.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน
4. ด้านหลักนิติธรรม
 - 4.1 วิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการปฏิบัติงานเดือนเงินเดือน
 - 4.2 วิทยาลัยควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรในวิทยาลัยให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ
 - 4.3 วิทยาลัยมีแนวปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการในการปฏิบัติงาน
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม
 - 5.1 วิทยาลัยเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 5.2 วิทยาลัยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเสนอความคิดเห็น และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้
 - 5.3 วิทยาลัยมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกับคณะกรรมการ

สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

6. ด้านหลักความคุ้มค่า

6.1 สถานศึกษามีการสำรวจ ความต้องการใช้วัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ตามความจำเป็น และ ประโยชน์ใช้สอย

6.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานแก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยยึดหลักตามความรู้ ความสามารถ

6.3 ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้อยู่สภาพที่พร้อมใช้ มั่นคง ปลอดภัยเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และประโยชน์ใช้สอยอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหาร

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว ซึ่งผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

สภาพปัจจุบันการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด สระแก้วโดยรวม 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุก ด้านอยู่ในระดับ “มาก” เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่าด้านหลักความ โปร่งใสด้านหลักคุณธรรมด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักความรับผิดชอบตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ สามารถอธิบายได้ว่าบุคคลากรทางการศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว เป็นผู้ที่น่าหลักธรรมาภิบาลมาช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา 1. หลักนิติธรรม (Rule of Law)สถานศึกษาควรดำเนินงานตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ อย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและลดปัญหาการบริหารงานที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง แนวทางการ พัฒนา ได้แก่การกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับกฎระเบียบ และเผยแพร่ให้บุคลากรทุกคนรับทราบการ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายส่งเสริมให้ผู้บริหารและ บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาเพื่อป้องกันการละเมิดข้อบังคับ 2. หลักคุณธรรม (Ethics & Integrity)การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่บุคลากรและนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่มี คุณภาพ แนวทางการพัฒนา ได้แก่การจัดโครงการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร ครู และ บุคลากรส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความซื่อสัตย์ ความเป็นธรรม และการปฏิบัติงานด้วยจรรยาบรรณ บูรณาการคุณธรรมในการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอน 3. หลักความโปร่งใส (Transparency)การ บริหารงานอย่างโปร่งใสช่วยให้สถานศึกษาได้รับความไว้วางใจจากบุคลากร นักศึกษา และชุมชน แนว ทางการพัฒนา ได้แก่การเปิดเผยข้อมูลด้านงบประมาณ รายรับ-รายจ่าย และผลการดำเนินงานของ

สถานศึกษาให้สาธารณชนรับทราบการจัดทำรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาเป็นประจำทุกปี และเผยแพร่สู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล เช่น เว็บไซต์ของสถานศึกษา และโซเชียลมีเดีย 4. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) สถานศึกษาควรมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อในทุกระดับ แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนการจัดทำระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรการเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงาน 5. หลักความคุ้มค่า (Value for Money) การใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการศึกษา แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีสภาพที่พร้อมใช้ มั่นคง ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้การบริหารงบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ความสำคัญกับความจำเป็นและผลสัมฤทธิ์การใช้ระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร 6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การเปิดโอกาสให้บุคลากร นักศึกษา และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกิดความร่วมมือและความยั่งยืน แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาการรับฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว จากการอภิปรายผลแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่าการดำเนินงานตามหลัก นิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า และการมีส่วนร่วม เป็นแนวทางที่ช่วยให้สถานศึกษามีระบบบริหารที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ โดยจำเป็นต้องมีมาตรการที่ชัดเจนในการกำกับดูแล ติดตาม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคลากร นักศึกษา และสังคมโดยรวม

ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว มีทั้งหมด 6 ด้านจำนวน 18 แนวทาง ความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยในแต่ละด้านโดยพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) 3 ลำดับแรก เพื่อนำไปเป็นร่างแนวทางในการนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1. ด้านหลักนิติธรรม ผลการวิจัยพบว่าควรให้ความยุติธรรมแก่ครูและบุคลากรทุกคนอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน เพื่อลดความขัดแย้งภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

6.2. ด้านหลักคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ควรรับฟังความคิดเห็นของผู้บุคลากรทุกคนก่อนตัดสินใจ และใช้หลักคุณธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจกับครูและบุคลากรทางการศึกษา

6.3. ด้านหลักความโปร่งใส ผลการวิจัยพบว่า มีการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้บุคลากรได้รับทราบอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบได้

6.4. ด้านหลักการมีส่วนร่วมผลการวิจัยพบว่า เปิดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือกติกาต่าง ๆ ร่วมกัน และให้ผ่านความเห็นชอบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนการนำไปใช้จริง

6.5. หลักความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า ควรมีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

6.6. หลักความคุ้มค่าผลการวิจัยพบว่า มีระบบการติดตามผลการดำเนินงาน ผลการใช้จ่ายงบประมาณ การใช้วัสดุสำนักงานต่างๆ รวมถึงสนับสนุนงบประมาณในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมวัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

6.7. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของทุกฝ่ายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

6.8. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

7. องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว

7.1. หลักการและแนวคิด

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) คือการจัดการที่เน้นความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ และมีการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน รวมทั้งส่งเสริมคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

7.2. หลักธรรมาภิบาลที่ควรนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

- หลักนิติธรรม (Rule of Law): การบริหารงานต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

- หลักคุณธรรม (Integrity): การบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม

- หลักความโปร่งใส (Transparency): การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและกระบวนการตัดสินใจอย่างชัดเจน

- หลักความรับผิดชอบ (Accountability): ผู้บริหารต้องสามารถรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและผลลัพธ์ของการดำเนินงาน

หลักความมีส่วนร่วม (Participation): เปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

-หลักความคุ้มค่า (Value for Money): ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

7.3. แนวทางการพัฒนา

7.3.1 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

- จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- กำหนดตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในทุกกิจกรรม เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารบุคลากร

การส่งเสริมการมีส่วนร่วม

- จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคธุรกิจในพื้นที่

- แต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีตัวแทนจากทุกภาคส่วน

7.3.3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร

- จัดอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา
- ส่งเสริมจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

7.3.4 การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นธรรมาภิบาล

- ปลุกฝังค่านิยมซื่อสัตย์ โปร่งใส รับผิดชอบ ผ่านกิจกรรมภายในสถานศึกษา เช่น โครงการโรงเรียนคุณธรรม

- พัฒนาระบบการร้องเรียน ร้องทุกข์ ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถติดตามผลได้

7.4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ
- เกิดความเชื่อถือจากผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- พัฒนาศักยภาพการศึกษาและสร้างสังคมแห่งคุณธรรมอย่างยั่งยืน
- ส่งเสริมการป้องกันปัญหาทุจริตและการบริหารแบบเผด็จการ

7.5. ตัวอย่างกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้จริง

- โครงการ “เปิดบ้านธรรมาภิบาล” ประชุมผู้ปกครองและชุมชนร่วมตรวจสอบนโยบายและงบประมาณ

- การจัดกิจกรรม “นักเรียนธรรมาภิบาล” ส่งเสริมผู้นำนักเรียนที่มีความรับผิดชอบ
- โครงการอบรม “ผู้นำรุ่นใหม่ใส่ใจธรรมาภิบาล” สำหรับครูและนักเรียนแกนนำ

เอกสารอ้างอิง

- ทัศพร เกตุถนอม, และคณะ. (2565). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดแพร่. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 9(6), 1–15.
- พงศ์ดี วงษ์ป้อม, และคณะ. (2562). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 6(8), 3826–3842.
- สมจิตต์ บุญล่อ. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 5. *วารสารวิทยาเขตลพบุรี*
วิทยาลัย, 22(2), [กรกฎาคม – ธันวาคม], [ไม่มีเลขหน้า].
- นิกร คำลุ่ม, & กฤตยากร ลดาวัลย์. (2565). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา.
[ไม่พบรายละเอียดวารสารหรือแหล่งเผยแพร่ กรุณาเติมข้อมูลให้ครบถ้วน]
- คำรณ โชชนะโชติ. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารวิจัย
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 11(2), 136–149.
- ไอลดา แสนนา, วันเพ็ญ นันทะศรี, & อภิสิทธิ์ สมศรีสุข. (2024). การศึกษาองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 11(4), 244–253.
- เอกพร เสริฐสาย. (2566). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- ณชนก แสงวงศ์, & วิเชียร รุ่ยนิยม. (2566). สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารพุทธปรัชญา
วิวัฒน์*, 7(1), 500–510.
- จักรภพ ถึงกัน, พระราชวชิรเมธี วรปญโญ, & วินัย ทองมัน. (2567). แนวทางการบริหารของผู้บริหาร
สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามหลักธรรมาภิบาล. *วารสารวิจัย
วิชาการ*, 7(1), 309–322.
- สุนิสา มัยจีน. (2563). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].